

Shelby Van Pelt

Remarcabile fapte inteligente

Traducere din limba engleză și note de
Monica Vlad

Ziua 1 299 de captivitate

Întunericul mi se potrivește.

În fiecare seară, aștept stingerea luminilor de deasupra, când rămâne doar strălucirea bazinului principal. Nu-i perfect, dar pe aproape.

Aproape întuneric, la fel ca pe fundul oceanului. Am locuit acolo înainte de a fi capturat și întemnițat. Nu-mi pot aminti, cu toate astea încă simt gustul curenților neîmblânziți din largul oceanului rece. Întunericul îmi curge prin sânge.

Cine sunt, întrebi? Numele meu e Marcellus, însă majoritatea ființelor umane nu mă numesc așa. De obicei, mă numesc *tipul ăla*. Spre exemplu: *Uită-te la tipul ăla, îi vezi tentaculele în spatele pietrei!*

Sunt o caracatiță-gigantică-de-Pacific. Știu asta datorită plăcuței de pe peretele de lângă bazinul meu.

Știu la ce te gândești. Da, pot citi. Pot face multe lucruri la care nu v-ați aștepta.

Plăcuța menționează și alte informații: dimensiunea, dieta preferată și unde aș trăi dacă n-aș fi prizonier aici. Pomenește despre capacitatea mea intelectuală și înclinația mea spre ingeniozitate, lucru care nu știu de ce este o surpriză pentru oameni: *Caracatițele sunt remarcabile făpturi inteligente*, scrie. Îi avertizează pe oameni în

legătură cu camuflajul meu, le spune să fie foarte atenți atunci când mă caută, în caz că m-am deghizat astfel încât să mă identific cu nisipul.

Plăcuța nu menționează faptul că numele meu e Marcellus. Însă ființa umană pe nume Terry, cel care conduce acest acvariu, le împărtășește uneori acest lucru vizitatorilor care se strâng lângă bazinul meu. *Îl vedeți acolo? Numele lui e Marcellus. E un tip special.*

Un tip special. Într-adevăr.

Fata cea mică a lui Terry mi-a ales numele. Marcellus McCalamarus, numele complet. Da, este un nume ridicol. Îi face pe mulți să presupună că sunt un calamar, ceea ce e o insultă de cea mai joasă speță.

Cum să mi te adresezi, întrebî? Ei bine, asta depinde de tine. Poate mă vei numi automat *tipul ăla*, ca toți ceilalți. Sper că nu, însă nu-ți voi purta pică. Doar ești om, la urma urmelor.

Trebuie să te avertizez că timpul nostru împreună e posibil să fie scurt. Plăcuța oferă o informație suplimentară: speranța medie de viață a unei caracatițe-gigantice-de-Pacific. Patru ani.

Speranța mea de viață: patru ani — 1 460 de zile.

Am fost adus aici de tânăr. Voi muri aici, în acest bazin. Mai rămân cel mult 160 de zile până mi se termină pedeapsa.

Cicatricea ca un dolar de argint

Tova Sullivan se pregătește pentru luptă. O mănușă galbenă de cauciuc i se ivește din buzunarul de la spate, asemenea unei pene de canar, în timp ce se apleacă pentru a-și evalua inamicul.

Gumă de mestecat.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

Împinge pata rozalie cu coada mopului. Straturi de urme de adidași s-au imprimat pe suprafața petei, împestrițând-o cu urme de murdărie.

Tova n-a înțeles niciodată scopul gumei de mestecat. Iar oamenii o pierd atât de des! Poate acest mestecător de gumă vorbea fără încetare și guma pur și simplu i-a căzut, spulberată de un șuvoi de cuvinte inutile.

Se apleacă și râcăie cu unghia marginea mizeriei, însă aceasta nu se desprinde de pe placa de gresie. Și totul din cauză că cineva n-a putut merge trei metri până la coșul de gunoi. Odată, când Erik era mic, Tova l-a prins lipind o bucată de gumă de mestecat sub o masă, la restaurant. Aia a fost ultima oară când i-a mai cumpărat gumă de mestecat, cu toate că felul în care el își cheltuia banii de

buzunar în anii adolescenței era, ca multe alte lucruri, dincolo de controlul ei.

Un arsenal specializat ar fi necesar. O pilă, poate. Nimic din ce are în căruț nu va desprinde guma. Când se ridică, spatele îi trosnește. Sunetul răsună de-a lungul curbei pustii a holului, scăldat în lumina sa obișnuită de un albastru blând, în timp ce ea se duce spre dulapul cu materiale de curățat. Nimeni n-o va învinovăți, bineînțeles, pentru că a ratat o gumă de mestecat cu mopul. La șaptezeci de ani, nimeni nu se așteaptă ca ea să facă o curățenie atât de amănunțită. Dar trebuie, cel puțin, să încerce.

Și, în plus, e ceva ce trebuie făcut.

Tova este cea mai în vârstă angajată a acvariului din Sowell Bay. În fiecare seară, spală podelele, șterge geamurile și golește coșurile de gunoi. O dată la două săptămâni, scoate un fluturaș de salariu din dulăpiorul ei din vestiar. Paisprezece dolari pe oră, minus impozitele și reținerile necesare.

Fluturașii de salariu sunt depozitați pe frigider, într-o cutie veche de pantofi. Fondurile se acumulează într-un cont uitat al Casei de Economii și Împrumut din Sowell Bay.

Se îndreaptă acum spre dulapul cu materiale pentru curățenie cu pas hotărât, care ar fi impresionant pentru standardele oricui, însă de-a dreptul surprinzător pentru o femeie micuță și în vârstă, cu spatele încovoiat și oase ca de pasăre. Deasupra, picăturile de ploaie aterizează pe lucarna iluminată din spate de lămpile de siguranță ale vechiului debarcader pentru feriboturi de alături. Picături argintii alunecă pe geam, ca niște panglici scânteietoare

sub cerul învăluit în ceață. Este o lună iunie îngrozitoare, după cum toată lumea spune. Vremea mohorâtă n-o deranjează pe Tova, cu toate că ar fi drăguț dacă ploaia ar înceta suficient de mult timp pentru a-i permite ierbiilor din curtea din față să se usuce. Mașina de tuns gazonul se împotmolește când e umezeală.

Având formă de gogoasă, cu bazinul principal în centru și bazine mai mici de jur împrejur în exterior, clădirea cu acoperiș în formă de cupolă a acvariului nu este foarte mare sau impresionantă, probabil pentru a se încadra în Sowell Bay, care nu este nici el mare sau impresionant. Față de locul întâlnirii Tovei cu guma de mestecat, dulapul cu materiale pentru curățenie se află în partea diametral opusă. Adidașii ei albi scârțâie de-a lungul unei porțiuni pe care a spălat-o deja, lăsând urme pe gresia strălucitoare. Fără îndoială va mai șterge o dată cu mopul partea aia.

Se oprește la nișa îngustă cu statuia de bronz, în mărime naturală, a unui leu-de-mare din Pacific. Petele lucioase de pe spate și capul lui chel, tocite după atâtea decenii în care leul-de-mare a fost mângâiat și călărit de copii, nu fac decât să-i sporească realismul. Pe policioara de acasă a Tovei se află o fotografie de-a lui Erik când avea, probabil, unsprezece sau doisprezece ani, zâmbind cu gura până la urechi în timp ce stătea călare pe spatele statuii, cu o mână în aer de parcă ar fi fost gata să arunce un lasou. Un cowboy de mare.

Acea fotografie e una dintre ultimele în care arată copilăros și lipsit de griji. Tova păstrează fotografiile lui Erik în ordine cronologică: un colaj al transformării lui dintr-un bebeluș știrb și zâmbăreț într-un adolescent chipeș, mai înalt decât taică-său, pozând în geaca lui de piele. Sau prinzând o floare de corsajul partenerei de la

banchet. Ori ținând în mâini un trofeu de la un concurs de canotaj din liceu, pe un podium improvizat pe malurile stâncoase ale strâmtorii Puget Sound de un albastru profund. Tova atinge capul rece al leului-de-mare când trece pe lângă el, înăbușindu-și dorința de a se întreba, încă o dată, cum ar fi arătat acum Erik.

Merge mai departe, așa cum trebuie, în josul holului întunecat. În fața bazinului plin cu bibani-soare, se oprește.

— Bună seara, dragilor!

Crabii-japonezi sunt următorii.

— Bună, frumoșilor!

— Ce mai faci? îl întreabă pe sculpinul-cu-nas-ascuțit.

Țiparii-lup nu sunt pe gustul Tovei, însă îi salută dând din cap. Nu trebuie să fii nepoliticos, chiar dacă ei îi amintesc de filmele de groază de la televizor la care răposatului ei soț, Will, îi plăcea să se uite în toiul nopții, atunci când greața provocată de chimioterapie îl ținea treaz. Cel mai mare dintre ei se strecoară afară din grota lor, afișând expresia încruntată caracteristică speciei. Dinții ascuțiți îi ies din maxilarul inferior ca niște ace mici. Niște ches-tii neatractive, ca să nu spunem mai mult. Dar, pe de altă parte, aspectul fizic este înșelător, nu-i așa? Tova îi zâmbește țiparului-lup, cu toate că el nu-i va putea zâmbi niciodată rândul său, nici dacă ar vrea, cu o așa față.

Următorul exponat este preferatul Tovei. Ea se apleacă, apropiindu-se de geam.

— Ei bine, domnule, ce ai mai făcut azi?

Îi ia câteva clipe să-l găsească: o fâșie portocalie în spatele pietrei. Vizibil, însă din greșeală, precum codița unei fetițe, care se ivește din spatele canapelei, sau piciorul încălțat cu șosetă, care apare de sub pat, când copiii se joacă de-a v-ați ascunselea.

— Ești rușinos în seara asta?

Se trage înapoi și așteaptă; caracatița-gigantică-de-Pacific nu se mișcă. Tova își imaginează cum e în timpul zilei, când oamenii bat cu degetele în geam, pufnind enervați dacă nu văd nimic. Nimeni nu mai știe să fie răbdător.

— Nu pot spune că te învinovățesc. Nu pare comod acolo.

Brațul portocaliu zvâcnește, însă trupul rămâne ascuns.

Guma de mestecat lansează o apărare curajoasă împotriva pilei Tovei, însă în cele din urmă se desprinde.

Când Tova aruncă bucata de gumă întărită la coșul de gunoi, aceasta scoase un mic șuierat satisfăcător și face plasticul să foșnească.

Acum șterge cu mopul. Din nou.

Un iz de oțet cu un strop de lămâie se răspândește, înălțându-se din gresia udă. Mult mai bun decât soluția îngrozitoare pe care o foloseau când Tova a început să lucreze aici, o porcărie verde-deschis care-i ardea nările. Fusese împotriva ei de la bun început. În primul rând, îi dădea amețeli și, în al doilea rând, lăsa dâre inestetice pe podea. Și, probabil, lucrul cel mai rău dintre toate, mirosea ca salonul de spital al lui Will, ca Will când era bolnav, cu toate că Tova ținuse pentru sine această parte din reclamație.

Rafturile debaralei cu consumabile erau înțesate de bidoane cu porcărie verde, însă Terry, directorul acvariumului, ridicase în cele din urmă din umeri, spunându-i că poate folosi orice dorește dacă-și cumpără singură. Desigur, Tova fusese de acord. Așa că, în fiecare seară, cară un bidon cu oțet și sticla cu ulei esențial de lămâie.

Acum e mai mult gunoi de strâns. Golește coșurile din hol, cutia din fața toaletelor, apoi, într-un târziu, ajunge în vestiarul cu firimiturile sale nesfârșite de pe masă. Nu

i se cere asta, deoarece este treaba echipei profesioniste de la Elland, care vine o dată la două săptămâni, însă Tova dă mereu cu cârpa în jurul bazei aparatului vechi de cafea și în interiorul cuptorului cu microunde, pătat cu stropi de mâncare și care miroase a spaghete. Astăzi totuși sunt probleme mai mari: recipiente goale de mâncare pe podea. Trei.

— Dumnezeule! zice ea, muștrând încăperea goală.

Mai întâi gumă, acum asta.

Adună cutiile și le aruncă în coșul de gunoi, care, în mod ciudat, a fost deplasat câțiva metri de la locul său obișnuit. După ce golește coșul în sacul de gunoi, îl mută înapoi, la locul cuvenit.

Lângă coșul de gunoi se află o măsuță. Tova îndreaptă scaunele. Apoi vede.

Ceva. Dedesubt.

O masă informă, maro-portocaliu, vârată în colț. Un pulover? Mackenzie, tânăra amabilă care lucrează la ghereta de la intrare, lasă mereu câte unul atârnat de spătarul unui scaun. Tova îngenunchează, pregătită să-l înșface și să-l vâre în cămăruța lui Mackenzie. Însă masa informă se mișcă.

Un *tentacul* se mișcă.

— Dumnezeule mare!

Ochiul caracatiței se materializează de undeva din masa cărnoasă. Pupila ca o bilă se lărgeste, apoi pleoapa se îngustează. Plină de reproș.

Tova clipește, nesigură că vede bine. Cum ar putea caracatița-gigantică-de-Pacific să se afle afară din bazinul său?

Tentaculul se mișcă din nou. Creatura este încurcată în harababura de cabluri de alimentare. De câte ori n-a

înjurat ea acele cabluri? Nu poți să mături ca lumea din cauza lor.

— Ai rămas blocat, șoptește ea și caracatița își ridică uriașul cap bulbos, sprijinindu-se pe unul dintre tentaculele sale, în jurul căruia este înfășurat de mai multe ori un cablu subțire de alimentare, genul folosit pentru a încărca un telefon mobil.

Creatura se încordează mai tare și cablul se înfășoară mai strâns, carnea umflându-i-se între spirale. Erik a avut odată o astfel de jucărie, cumpărată de la un magazin de farse. Un mic cilindru țesut în care îți vârâi un deget arătător la fiecare capăt și apoi încerci să le îndepărtezi. Cu cât trăgeai mai vârtos, cu atât se strângea mai tare.

Tova se apropie câțiva centimetri. Drept răspuns, caracatița izbește cu unul dintre tentacule linoleumul, de parcă ar vrea să spună: *Dă-te înapoi, cucoană!*

— Bine, bine, șoptește ea, ieșind de sub masă.

Se ridică și aprinde lumina care scaldă vestiarul într-o strălucire fluorescentă și începe să se lase din nou în jos, mai încet de data asta. Dar, ca de obicei, spatele îi trosnește.

La acest sunet, caracatița izbește din nou, împingând unul dintre scaune cu o forță îngrijorătoare. Scaunul alunecă pe podea și ricoșează în peretele opus.

De sub masă, ochiul imposibil de clar al creaturii scapără.

Hotărâtă, Tova se strecoară mai aproape, încercând să-și liniștească mâinile care-i tremură. Oare de câte ori a trecut pe lângă plăcuța de sub bazinul caracatiței-gigantice-de-Pacific? Nu-și poate aminti dacă acolo se menționează că e periculoasă pentru oameni.

E la doar jumătate de metru distanță. Caracatița pare să se strângă și culoarea i-a devenit mai palidă. Oare o caracatiță are dinți?

— Prietene, zice Tova blând. O să întind mâna și o să desfac cablul.

Se uită în jur și vede cu exactitate ce cablu este sursa situației delicate. Ușor de ajuns la el.

Ochiul caracatiței îi urmărește fiecare mișcare.

— Nu-ți voi face rău, dragă!

Unul dintre tentaculele libere ale caracatiței bate în podea precum coada unei pisici.

Când smulge ștecărul, caracatița se trage înapoi. Se trage și Tova. Se așteaptă ca Marcellus să se furișeze de-a lungul peretelui spre ușă, în direcția în care se întinde.

Însă el alunecă mai aproape.

Ca un șarpe maro-roșcat, un tentacul se târăște înspre ea. În câteva secunde, i se încolăcește pe antebraț, apoi i se răsucesc în jurul cotului și al bicepsului, asemenea unei panglici de Arminden. Tova simte fiecare ventuză lipindu-se de ea. Din reflex, încearcă să-și smucească brațul, însă caracatița își întărește strânsoarea până în punctul în care devine aproape inconfortabil. Însă ochiul său ciudat scapără jucăuș, ca al unui copil năzdrăvan.

Cutiile goale de mâncare. Coșul de gunoi nelalocul său. Acum totul are sens.

Apoi, într-o clipită, îi dă drumul. Tova privește, neîncrezătoare, cum Marcellus iese țanțoș pe ușa vestiarului, sprijinindu-se pe partea mai groasă a celor opt tentacule prevăzute cu ventuze puternice. Mantaua pare să atârne în urma lui și el pare mai palid acum; se deplasează cu efort. Tova se grăbește să-l prindă, însă, în momentul în care ajunge în hol, el e de negăsit.

Tova își trece o mână peste față. Își pierde mințile. Da, asta este. Așa începe, corect? Cu halucinații în legătură cu o caracatiță?

Cu ani în urmă, văzuse cum mintea răposatei sale mame o luase razna. Începuse să uite lucruri ocazional, nume familiare și date. Însă Tova nu uită numere de telefon și nu se pomenește căutând în memorie diverse nume. Privește în jos la brațul ei care e acoperit cu cerculețe. Urme de ventuză.

Pe jumătate buimăcită, își termină treburile, apoi face ultimul tur obișnuit al clădirii, pentru a spune noapte bună.

Noapte bună, bibani-soare, țipari, crabi-japonezi, sculpin-cu-nas-ascuțit! Noapte bună, anemone, căluți-de-mare, stele-de-mare!

După colț, continuă: *Noapte bună, pești-ton, cambule și pisici-de-mare! Noapte bună, meduze, castraveți-de-mare! Noapte bună, rechini, bieții de voi!* Tova a simțit mereu mai mult decât empatie pentru rechini, cu tururile lor nesfârșite în jurul bazinului. Înțelege ce înseamnă să nu te poți opri din mișcare, de teamă ca nu cumva să te pomenești incapabil de a mai respira.

Uite caracatița, ascunsă iar în spatele pietrei sale! Un munte de carne iese în evidență. Portocaliul este mai intens acum, în comparație cu felul în care arăta în vestiar, însă e mai palid decât de obicei. Ei bine, poate asta o să-l învețe minte. Trebuie să rămână la locul lui. Cum Dumnezeu a ieșit? Tova se uită prin apa care clipocește, privind cu atenție sub margine, însă nimic nu pare în neregulă.

— Pacoste ce ești! zice ea, clătinând din cap.

Se mai învârte câteva clipe în fața bazinului, înainte de a pleca.

Hatchback-ul galben al Tovei țiuie și își aprinde intermitent luminile laterale când ea apasă pe cheia pliabilă, o dotare cu care nu este încă obișnuită. Prietenele ei, grupul de doamne cu care ia masa și care cu afecțiune se autointitulează „Tricotezele“, o convinseseră că are nevoie de o mașină nouă când începuse serviciul. E o problemă de siguranță, susținuseră ele, să conduci noaptea într-un vehicul mai vechi. O bătuseră la cap săptămâni întregi în legătură cu asta.

Uneori e mai ușor să cedezi pur și simplu.

După ce își așază în portbagaj recipientul cu oțet și sticla cu ulei esențial de lămâie, ca de obicei, deoarece, indiferent de câte ori îi spusese Terry că poate să le depoziteze în debaraua cu consumabile, nu se știe niciodată când ar putea fi utile puțină lămâie și puțin oțet, aruncă o privire în josul digului. E pustiu la această oră târzie, pescarii de seară au plecat de mult. Fostul debarcader pentru feriboturi se află vizavi de acvariu, ca o mașinărie veche și ruginită. Scoicile îi acoperă pilonii în ruină. În timpul fluxului, de scoici se agață alge, care se usucă și se transformă într-o placă neagră-verzuie atunci când apa mării se retrage.

Tova traversează scândurile de lemn tocite. Ca de obicei, fosta casă de bilete se află exact la treizeci și opt de pași de locul ei de parcare.

Caută încă o dată din priviri vreun trecător, pe cineva care să zăbovească în umbrele lungi. Apasă cu mâna pe geamul de sticlă al casei de bilete, crăpătura sa în diagonală semănând cu o cicatrice veche pe obrazul cuiva.

Apoi pășește pe dig, îndreptându-se spre banca ei obișnuită. Este lucioasă de la stropii de apă sărată și pătată de excremente de pescăruși. Se așază și își trage în sus

mâneca, uitându-se la urmele rotunde și stranii, aproape așteptându-se ca acestea să fi dispărut. Însă ele sunt acolo. Își trece vârful degetului de jur împrejurul celei mai mari, aflată chiar pe partea interioară a încheieturii. E cam de dimensiunea unui dolar de argint. Cât timp va rămâne acolo? O să se învinețească? Vânățiile apar atât de ușor acum și urma a devenit deja maronie, asemănătoare unei bășici pline cu sânge. Poate va rămâne permanent. O cicatrice ca un dolar de argint.

Ceața s-a ridicat, împinsă de vânt către uscat, deviată către poalele munților. Spre sud e ancorat un cargobot, cu carena apăsată de șirurile de containere stivuite pe punte precum cuburile unui copil. Lumina lunii licărește pe cuprinsul apei, mii de lumânări pâlپând pe suprafața acesteia. Tova închide ochii, imaginându-și-l dedesubt, ținând lumânările pentru ea. Erik. Singurul ei copil.

Ziua 1300 de captivitate

Crabi, creveți, midii, moluște, scoici Abalone, pești, icre. Aceasta este dieta unei caracatițe-gigantice-de-Pacific, potrivit plăcuței de lângă bazinul meu.

Marea trebuie să fie un bufet delicios. Toate aceste delicatese, gratis.

Dar ce se oferă aici? Macrou, halibut și — în primul rând — hering. Hering, hering, atât de mult hering! Sunt creaturi scârboase, mici bucățele de pește. Sunt sigur că motivul abundenței lor aici este costul redus. Rechinii din bazinul principal sunt premiați pentru lânchezeala lor cu pește proaspăt, iar mie mi se dă hering decongelat. Uneori, încă parțial înghețat chiar. De aceea trebuie să iau problema în propriile brațe când doresc textura sublimă a unei stridii proaspete, când tânjesc să simt trosnetul ascuțit al ciocului meu strivind un crab în cochilia lui, când poftesc la carnea dulce și tare a unui castravete-de-mare.

Uneori, temnicerii mei îmi vor arunca de milă o scoică, dacă încearcă să mă ademenească la o examinare medicală sau să mă mituiască să joc unul dintre jocurile lor. Și din când în când, Terry îmi va strecura o midie sau două, fără niciun motiv anume.

Bineînțeles, gust crabi, moluște, creveți, midii și scoici Abalone de multe ori. Pur și simplu trebuie să mi le procur